

Особливості функціонування вітчизняних медіакорпорацій

У статті розглянуто особливості діяльності телекомпанії "ЮТАР" і газети "Новий час", які входять до медіакорпорації лідера ВО "Громада" Павла Лазаренка, зроблено спробу проаналізувати архівні документи відомої телекомпанії.

Ключові слова: медіакорпорація, телекомпанія.

The article deals with – Television Company UTAR, newspaper "Noviy Chas", which are included to Media Corporation of the leader of Party "Gromada", Pavlo Lazarenko. In particular the author has made an attempt to analyze the archive documents of recently well-known TV Company.

Key words: Media Corporation, TV Company.

"Ютар" – одна з найстаріших телекомпаній України. Мешканці столичного регіону вперше її побачили на екранах своїх телевізорів у 1993 р., коли телекомпанія розпочала ефірне мовлення на окремому дециметровому каналі, поклавши край довготривалій монополії державного каналу. З 1998 р. телекомпанію "Ютар" очолює Ніна Хлус, економіст за фахом.

При ЗАТ "Телекомпанія "Ютар" створено власну рекламну агенцію "Дія-інформ", завданням якої є матеріальне забезпечення роботи каналу, зокрема фінансова підтримка існуючих програм і проектів, які готуються до виходу на телеекрани. З цієї метою 2001 р. відкрито туристичний відділ компанії, діяльність якого спрямована на пропаганду вітчизняної туристичної індустрії. Та найголовнішим напрямом роботи колективу компанії було й залишається ефірне мовлення [1, 380].

На підставі ст. 431 Цивільного кодексу України та відповідно до Закону України "Про господарські товариства" Товариство з обмеженою відповідальністю "Телекомпанія "ЮТАР" Соломаха Олександр Іванович, Талайчук Микола Іванович уклали у 1992 р. договір про заснування відкритого акціонерного товариства "Телекомпанія "ЮТАР", яке набуває права юридичної особи з моменту його реєстрації у районній державній адміністрації м. Києва. Товариство має на меті своєї діяльності вдосконалення технічних засобів теле- та радіомовлення, створення теле-, кіно-, радіопродукції та надання послуг юридичним особам і населенню.

Майно товариства формувалося за рахунок статутного фонду, додаткового випуску акцій та облігацій, доходів від реалізації послуг та іншої господарської діяльності, іншого майна, набутого на законних підставах. Статутний фонд товариства встановився в розмірі 40 млн. крб., з яких 5600 акцій на суму 5,6 млн. крб. (основні кошти телекомпанії "ЮТАР"), в Соломахи О. І. – 5400 акцій на суму 5,4 млн. крб. (2,2 млн. крб. грошима, 3,2 млн. крб. – автомобіль FORD-TAURUS), частка Талайчука М. І. ста-

новила 4200 акцій на суму 4,2 млн. крб. (1 млн. крб. грошима, 3,2 млн. крб. – автомобіль FORD-TAURUS). Крім того, був встановлений термін відкритої передплати на акції 15–25 листопада 1992 р. Номінальна вартість акції – 1000 крб. Оцінка матеріальних цінностей, що вносяться в рахунок вкладів, здійснюється за рішенням зборів засновником. У Товаристві створюється резервний (страховий) фонд у розмірі 25 % статутного фонду, який формується за рахунок річних відрахувань, розмір яких встановлюється зборами акціонерів і які при цьому не можуть бути менші, ніж 5 % від суми чистого прибутку [2].

Товариство у своїй діяльності керувалося Законами України "Про цінні папери і фондову біржу", "Про господарські товариства", "Про підприємства в Українській РСР", "Про іноземні інвестиції". Діяльність Товариства ґрунтувалася на засадах комерційного розрахунку при неухильному дотриманні принципу законності.

Товариство могло засновувати дочірні та спільні (зокрема за участю іноземних інвесторів) підприємства, створювати філії та представництва на території України та за її межами; затверджувати положення про ці філії та представництва, статuti дочірніх та спільних підприємств. Товариство на добровільних засадах мало право входити до складу різних союзів, асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів та інших об'єднань згідно з чинним законодавством. Назва Товариства походить з англійського скорочення – Ukrainian Television and Radio joint stocicompani (UTAR). Товариство випускало лише іменні акції, які розповсюджувалися шляхом розподілу їх між засновниками та відкритої підписки на них, яка організовувалася засновниками. Засновники в будь-якому випадку зобов'язані були утримувати акції на суму не менше 25 % статутного фонду і терміном не менше двох років. Поряд з простими акціями Товариство випускало привілейовані акції на суму не більше 10 % статутного фонду, номінальна акція кожної з яких становила 1000 крб. Власники приві-

лейованих акцій мали переважне право на одержання дивідендів, які сплачувалися щорічно за розміром, фіксованим у процентах до їх номінальної вартості, який встановлювався рішенням Загальних зборів. Сплата дивідендів за привілейованими акціями проводилася залежно від отриманого Товариством прибутку в поточному році. Власники привілейованих акцій не мали права голосу на Загальних зборах акціонерів Товариства.

Акціонерами Товариства були його засновники, а також інші юридичні та фізичні особи як власники акцій Товариства. Акціонер мав право розпоряджатися належними йому акціями на свій розсуд (продавати, обмінювати, дарувати, передавати у спадщину і т. д.).

Вищим органом Товариства були Загальні збори акціонерів. У Загальних зборах мали право брати участь усі його акціонери, а також члени виконавчих органів (які не є акціонерами) з правом дорадчого органу. Загальні збори акціонерів обирали голову. Вони визнавалися правомочними, якщо в них брали участь акціонери, що мали відповідно до статуту Товариства понад 60 % голосів, трьома четвертими голосів акціонерів приймалися рішення про зміну статуту Товариства, про припинення його діяльності, створення та припинення діяльності дочірніх підприємств, філій та представництв товариства, решта питань рішення приймалися простою більшістю голосів. Виконавчим органом Товариства, який здійснював керівництво його поточною діяльністю, було Правління Товариства. Правління призначалося Загальними зборами на п'ять років і було підзвітне Загальним зборам і Наглядовій раді та організувало виконання їх рішень. Роботою Правління керував Президент Товариства, який призначався Загальними зборами терміном на п'ять років. Він діяв без доручення від імені Товариства в межах своєї компетенції, видавав накази і розпорядження відповідно до трудового законодавства, наймав на роботу і звільняв працівників, розпоряджався майном і коштами Товариства, виступав розпорядником кредитів, представляв Товариство у відносинах з вітчизняними і юридичними особами та громадянами, укладав в Україні та за її межами договори, вчиняв інші юридичні дії та видавав доручення таких договорів, здійснював керівництво діяльністю Правління і ніс персональну відповідальність за виконання покладених на них завдань, призначав на посади працівників Товариства та його філій, інших підрозділів, встановлював посадові оклади, переводив на іншу роботу, накладав стягнення, представляв інтереси Товариства в органах державної влади та управління, у суді та арбітражному суді, інших державних і громадських установах.

Контроль за фінансово-грошовою діяльністю Правління Товариства здійснювала Ревізійна комісія, яка обиралася з акціонерів у складі трьох осіб тер-

міном на п'ять років. Товариство мало право користуватися банківськими кредитами на комерційній основі [3].

Таким був перший установчий договір та статут одного з найперших комерційних телеканалів нашої країни.

У свідоцтві про державну реєстрацію за 1998 р. зазначено, що телекомпанія "Ютар" стала закритим акціонерним товариством та діє як суб'єкт підприємницької діяльності [4].

Відповідно до ліцензії за 1998 р., телекомпанія "Ютар" має право вести мовлення на 75 % українською мовою, на 25 % російською та іншими мовами, територія трансляції телепрограм — місто Київ та Київська область, на всі верстви населення, на 37 телевізійному каналі. Частка програм власного виробництва — 35 % та їх тематичне спрямування: суспільно-політичні, культурні, музично-розважальні програми, українських програм — 50 %. Ліцензія видана терміном на п'ять років, дійсна до 13 лютого 2002 р., набирає чинності 13 лютого 1997 р. [5].

У статуті за 2002 р. зазначено, що закрите акціонерне товариство "Телекомпанія "Ютар" є господарським товариством. Діяльність товариства здійснюється відповідно до Законів України "Про підприємництво України", "Про господарські товариства", "Про підприємства в Україні", "Про власність", "Про цінні папери і фондову біржу", інших законів і нормативних актів України, цього статуту та установчого договору.

Товариство є закритим акціонерним товариством, статутний фонд якого поділений на прості іменні акції рівної номінальної вартості. Акції Товариства розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом передплати, продаватися та купуватися на біржі. Емблема Товариства являє собою стилізовану букву "Ю", виконану в жовтому та синьому кольорах. Товариство не відповідає за зобов'язання своїх акціонерів, акціонери відповідають за зобов'язання Товариства тільки в межах належних їм акцій.

Товариство має право створювати на території України та за її межами філії і представництва, а також дочірні та спільні (зокрема за участю іноземних інвесторів) підприємства, відповідно до чинного законодавства України. Товариство на добровільних засадах може входити до складу різних спілок, асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів та інших об'єднань, що створюються згідно з чинним законодавством України.

Для виконання статутних завдань Товариство має право виступати засновником чи учасником банків, підприємств будь-яких форм власності, зокрема дочірніх об'єднань, господарських товариств, фондів, громадських організацій, спільних з іноземними партнерами підприємств на території України та за її

межами; надавати за рахунок своїх коштів юридичним та фізичним особам позики та фінансову допомогу на умовах, що визначаються угодами сторін та чинним законодавством.

Внесками засновників та акціонерів Товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, право користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права і немайнові (у тому числі й на інтелектуальну власність) грошові кошти у національній та іноземній валюті. За рахунок цих внесків засновники можуть придбати відповідну кількість акцій.

Для забезпечення діяльності Товариства за рахунок внесків засновників створюється статутний фонд у розмірі 1 мільйон гривень розподілений на 40 тис. простих іменних акцій документальної форми випуску номінальною вартістю 25 гривень кожна. Збільшення статутного фонду Товариства не більш як на 1/3 може бути здійснено за рішенням Правління.

Засновниками та акціонерами Товариства є Товариство з обмеженою відповідальністю "Мікол ЛТД", частка якого у статутному фонді Товариства становить 75 % (30 тис.) простих іменних акцій на загальну суму 750 тис. гривень, що складає 75 % голосів на Загальних зборах Товариства. Громадянка України Хлус Ніна Леонідівна, частка якої у статутному фонді Товариства становить 25 % (10 тис.) простих іменних акцій на загальну суму 250 тис. гривень, що становить 25 % голосів на Загальних зборах Товариства.

Найвищим органом Товариства є Загальні збори Товариства, які проводяться за юридичною адресою Товариства. Збори обирають Голову Правління Товариства (далі Президент) терміном на два роки.

Товариство може здійснювати експорт-імпорт товарів, робіт, послуг власного виробництва; експорт-імпорт товарів, робіт і послуг не власного виробництва без переходу права власності; експорт-імпорт товарів, робіт, послуг не власного виробництва з переходом права власності; експорт-імпорт товарів, робіт, послуг для власних потреб.

Товариство може в установленому порядку створювати спільні підприємства з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, відкривати за кордоном свої представництва і філії, утримання яких здійснюється за рахунок Товариства [6].

У 2002 р. телекомпанія "Ютар" мала 13 годин 45 хвилин щоденного мовлення. Проблематика регіону та Києва висвітлювалася каналом повною мірою. Компанія працювала в дециметровому діапазоні. Телесигнал компанії "Ютар" приймався у місті Києві всіма типами колективних антен, розрахованих на прийом дециметрових хвиль. Тематика мовлення телекомпанії "Ютар" зумовлена концепцією інформаційного та публіцистично-художнього каналу. У

2002 р. телекомпанія "Ютар" виготовляла 16 програм, половина з яких виходила в ефір щоденно. Враховуючи те, що доступ до каналів українського телебачення є безкоштовним, можна говорити про практично єдину глядацьку аудиторію для всіх каналів.

У липні 2001 р. телекомпанія "Ютар" отримала ліцензію Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України на проведення туристичної діяльності. У телекомпанії відкрито туристичний відділ, який вивчає сучасний ринок у сфері туризму, приймає активну участь у виставках, присвячених цьому виду діяльності [7].

При отриманні ліцензії на 24 години мовлення канал потребував реорганізаційних змін у структурі та програмному наповненні.

Мовлення планується за блочно-модульним принципом: ранковий, денний, вечірній, нічний.

Окремі інформаційні модулі (блоки новин) чергуються з близькими за тематикою програмами.

Ранковий (з 6 до 14 год.) блок мовлення. "На світанку" — програма у прямому ефірі (з 6 до 10 год.) інформаційно-ділової, розважальної тематики, адресована переважно активній, діловій частині населення, яка починає свій день (домашні турботи, підготовку до початку робочого дня) і планує його розпорядок. Телесеріали, документально-публіцистичні, мультиплікаційні фільми. Мета блоку — дати якомога більше корисної і оперативної інформації, інформації, яка піднімає настрій на цілий день.

Денний (з 14 до 18 год.) блок мовлення "День у твоєму житті" — прямий ефір, пізнавально-освітній, соціально-виховний і загальнокультурний тематика. Мета денного блоку — дати глядачам інформацію про події у місті, країні та світі, новини з галузі науки, освіти, інших сфер людської діяльності. Телесеріали, програми вітчизняного виробництва.

Вечірній (з 18 до 00 год.) блок інформаційно-розважального мовлення "Що сі стало?" — прямий ефір. Новини, телесеріали, художні фільми, музично-розважальні передачі.

Нічний (з 00 до 6 год.) — програми нічного перегляду "Ніч на "Ютарі".

У модульно-блочну структуру входять як в будні, так й у вихідні: дитячий канал, канал соціального мовлення, вечірній і розважальний канали [8].

Телекомпанією "Ютар" у 2002 р. вироблялися "Новини "Ютар" (7.00, 9.00, 20.40, 23.25 год.) чотири рази щодобово по 50 хвилин. Погода — до 2 хвилин у кожній програмі новин. Спортивні новини — 30 хвилин, повтор щотижня.

Інформаційне мовлення покликане задовольнити потреби в оперативній інформації про події у місті, Україні, світі більшої частини загальної глядацької аудиторії каналу.

"Гаряча лінія" — студійна програма у прямому ефірі, яка виходила двічі на тиждень (хронометраж

40 хв.). Передбачала розмову ведучого з одним або кількома гостями студії — представниками керівництва міста, районів, головних управлінь, які обговорювали найактуальніші, "гарячі" проблеми життя міста. Запрошувалися для відвертої розмови на злободенні теми з глядачами також відомі політичні та державні діячі, вчені, політологи, народні депутати, відомі лікарі, письменники, журналісти тощо.

"ТБ про ТБ" — "Телебачення про Телебачення" — унікальний для українського телебачення проект, що ознайомлював глядачів з історією становлення телебачення взагалі та українського зокрема. Програма будувалася на основі документальних зніманих.

"Київ. Україна. Світ" — міжнародна пізнавальна програма (хронометраж 30 хв.). Програма мала на меті формувати у глядачів систему поглядів на події в інших країнах, про вплив цих подій на відносини України з іншими державами, інформування глядачів про можливості (туристичні, бізнесові тощо), які вони мають, перебуваючи за кордоном, про формальності, яких необхідно дотримуватись, нарешті, про історію і культуру іноземних держав через призму зв'язків з Україною. Передача виходила один раз на два тижні, повтори — двічі на тиждень.

"Рада" — інформаційно-аналітична програма (хронометраж 30 хв.), яка мала на меті знайомити глядачів каналу з роботою Верховної Ради України. Фактично — це парламентський щотижневик, який за змістом передбав аналіз найважливіших питань роботи вищого законодавчого органу держави впродовж тижня.

"Арт-афіша" — культурологічна програма, телевізійна хроніка мистецького життя столиці (хронометраж 30 хв.). Висвітлювала події театрального життя та кінопроцесу, стежила за цікавими художніми виставками та концертами класичної музики. Програма була розрахована на глядачів, налаштованих на серйозну бесіду про академічне та альтернативне мистецтво.

"Зоряна дорога" — авторська програма Юрія Красіна, яка досліджувала маловідомі факти з життя видатних музикантів минулого та сучасності.

"Зустрічі, даровані долею" — авторський цикл програм Леоніда Воєводіна. Авторів та ведучому 30-хвилинної передачі вдалося зберегти низку телестрічок, починаючи з 1981 р. Цей ексклюзив він як сценарист поєднував із сучасними зніманнями.

"Людина собаці — друг" — програма розважально-пізнавального спрямування (хронометраж 30 хв.), що мала на меті ознайомити телеглядачів з основами кінології, особливостями різних порід собак, розповісти про взаємовідносини людей та собак.

Програма "Формула 36,6", мета якої — інформування глядачів з медичних питань, підвищення медичної культури глядацької аудиторії. Програма мала консультативно-освітній характер, виходила один раз на тиждень.

"Спорт "Ютар" — щотижневий огляд новин спортивного спорту.

"Що? Де? Чому?" — програма, спрямована на формування певної громадської думки щодо подій економічного та суспільного життя, законодавства, нових послуг, товарів, технологій, що постійно змінюються, іміджу окремих виробників тощо.

"Як на долонях", "На хвилі успіху" — програми, що ознайомлювали глядачів з вітчизняними підприємствами — виробниками якісної продукції — та із самою продукцією цих підприємств. Програми створено для підтримки вітчизняного виробника.

"Кіно на телеканалі" — розширене ознайомлення глядачів зі змістом ліцензійного кіно та відеопродукту.

Мета програм "Шанс", "Молодіжна телевізійна служба" (МТС) — висвітлення соціальних, сімейних, молодіжних проблем. Програма "Шанс" (створена за сприяння Міністерства праці України) порушувала питання безробіття та працевлаштування, виходила (30 хвилин) раз на два тижні, "МТС" (створена за сприяння Управління у справах сім'ї та молоді Київської міської державної адміністрації) — до 30 хвилин щотижня [9, 1–5].

Аналіз фінансово-господарської діяльності ЗАТ "Телекомпанія "Ютар" за 2001 р. був зроблений на підставі наданих річних і квартальних балансів і звітів про фінансові результати діяльності підприємства, власний капітал. Для аналізу також були використані бухгалтерські дані наявності й руху основних засобів, інших активів, зобов'язань як у вартісних, так і в натуральних показниках, виробничі та матеріальні звіти.

Телекомпанія "Ютар" у 2000 р. отримала загальний прибуток 362 тис. гривень, у тому числі від реклами — 286,1 тис. гривень, від надання інформаційних послуг — 57,9 тис. гривень, від здачі в оренду майна — 16,3 тис. гривень. У 2001 р. прибуток телекомпанії становив 502,5 тис. гривень, зокрема від реклами — 385,6 тис. гривень, від надання інформаційних послуг — 77,5 тис. гривень, від здачі в оренду майна телекомпанія отримала 22, 2 тис. гривень [10, 1–3].

У 2000 р. витрати телекомпанії "Ютар" становили 559,7 тис. гривень, у 2001 р. — 501,6 тис. гривень [10, 3].

Майже 63 тис. гривень телекомпанія "Ютар" сплатила податків за 2000 р. та 78,1 тис. гривень за 2001 р. [10, 6]. 20 червня 2002 р. телекомпанію відключили від ефірного мовлення. Нині вона існує у вигляді продакшн-студії (продає власну інформаційну телепродукцію іншим телекомпаніям), але теж є засобом масової комунікації.

Оскільки на телекомпанії "Ютар" працюють соратники П. Лазаренка, то можна дійти висновку, що вона є частиною його медіакорпорації.

Можна також зробити припущення, що з 1998 р. на цю телекомпанію мав фінансовий та політичний вплив лідер "Громади" П. Лазаренко, оскільки відтоді її очолює член партії "Громада", відома економістка Ніна Хлус. До цієї медіакорпорації входить і газета "Новий час", яка є партійним рупором партії "Громада".

Як партійне видання газета "Новий час" виходить раз на тиждень накладом в 5 тис. примірників з січня 1999 р., друкує звернення лідера "Громади" П. Лазаренка, виступає з критикою влади колишнього президента Кучми тощо. Зокрема, в 2002 р. газета переконувала читачів у неприйнятності постанови Верховної Ради про припинення повноважень П. Лазаренка, оскільки на території України обвинувальний вирок іншої держави не діє, умістила заяву лідера "Громади" про те, що його політична сила не братиме участі в парламентських та місцевих виборах 2002 р. [11].

У газеті за квітень 2003 р. уміщено привітання П. Лазаренка з Христовим Воскресінням, надруковано й спростовання обвинувачень Генпрокуратури щодо причетності П. Лазаренка до вбивства В. Гетьмана, на 4 і 5 сторінках — політичний портрет П. Лазаренка [12].

У виданні "Новий час" за вересень 2005 р. на двох сторінках уміщено інтерв'ю з лідером Громади, де він переконує читачів про власну непричетність до вбивств В. Гетьмана та Є. Щербаня через те, що нібито вони заважали бізнес-інтересам Лазаренка, а також заяву Лазаренка з критикою Президента В. Ющенка щодо підвищення прохідного бар'єра для політичних партій на парламентських виборах [13]. Телекомпанія "Ютар" та газета "Новий час" мають усі ознаки змішаного типу медіакорпорації, яку за сферою впливу можна назвати партійною, а за сферою діяльності — змішаною.

Українські медіакорпорації переживають проблемні стадії свого формування. Як видно з архівних документів телекомпанії "Ютар", основна причина відсутності прозорості ЗМІ, які входять до медіа-об'єднань, пов'язана насамперед з тим, що у них приховується інформація про основних власників акцій, засновників медіапідприємств. Завдяки таким документам можна зробити системну спробу аналізу історії зародження, основних проблем формування вітчизняних медіа.

Європейська тенденція свідчить про те, що одним з найефективніших способів виживання медіапідприємств є шлях до об'єднання в медіакорпорації. Ста-

тут "Ютар" не забороняє об'єднання в концерни, медіаоб'єднання, консорціуми, союзи, крім того, як свідчать документи, розвиток медіакорпорацій значно залежить від трансформації економіки.

Аби медіа почувалися вільно в економічному розумінні, необхідно зменшити податковий тиск, який заважає їм набути якнайбільшої економічної свободи, що забезпечує політичну свободу.

Дискомфортно почувалися на авторитарно-олігархічному етапі формування медіакорпорацій опозиційні медіа. Влада могла знайти чимало причин для того, аби приборкати "неслухняне" медіа. У випадку з телекомпанією "Ютар" просто було відмовлено в отриманні ліцензії. Хочеться сподіватися, що незабаром країна ще підійде до ліберальної моделі журналістики, де приватні медіа не будуть розглядатися як засіб політичного тиску, а тільки як ефективні платники податків. Якби телекомпанія брала участь у створенні банків та фінансово-промислових підприємств, або ж навпаки, то це вже була б форма конгломерату. Нині телекомпанія "Ютар" функціонує як продакшн-студія.

1. *Золота книга української еліти: Інформаційно-іміджевий альманах.* — К.: Сомпанія Євроімідж, 2001. — Т. 6. — 608 с.

2. *Установчий договір про створення відкритого акціонерного товариства "Телекомпанія "ЮТАР".* — К., 1992. — С. 1–6.

3. *Статут акціонерного товариства "Телекомпанія "ЮТАР".* — К., 1992. — С. 2–16.

4. *Свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності — юридичної особи №02187 / Закрите акціонерне товариство "Телекомпанія "ЮТАР".* — 1998. — 5 жовт.

5. *Ліцензія на право користування каналами мовлення № 000830 / Закрите акціонерне товариство "Телекомпанія "ЮТАР".* — 1998. — 12 листоп.

6. *Статут Закритого акціонерного товариства "Телекомпанія "ЮТАР" (нова редакція).* — К., 2002. — С. 1–12.

7. *Бізнес-план діяльності ЗАТ "Телекомпанія "ЮТАР".* — К., 2002. — С. 11.

8. *Структура мовлення / Телекомпанія "ЮТАР".* — К., 2002. — 2 с.

9. *Короткий зміст передач, що виробляються телеканалом "ЮТАР" / Телекомпанія "ЮТАР".* — К., 2002. — 5 с.

10. *Довідка про аналіз фінансово-господарської діяльності Закритого акціонерного товариства "Телекомпанія "ЮТАР" за 2001 р.* — К., 2001. — 12 с.

11. *Новий час.* — 2002. — № 1–4 (74–77).

12. *Новий час.* — 2003. — № 5–8 (110–113).

13. *Новий час.* — 2005. — № 17–20 (139–142).